

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastine vesilain mukaisesta lupapäätöksestä jätettyyn valitukseen Kärängänmäen pohjavesialueella

Viranomaislautakunta 19.11.2024 § 71
45/11.03.00/2024

Valmistelija

ympäristönsuojelupäällikkö Matti Nousiainen, puh. 044 740 1422 ja
ympäristönsuojelutarkastaja Virve Suoaro, puh. 044 740 1442

Itä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt 20.6.2024 Savon Kuljetus Oy:lle vesilain mukaisen luvan (60/2024, Dnro ISAVI/10266/2023) kalliokiviaineksen ottamiselle osittain Kärängänmäen (0874951) pohjavesialueella sijaitsevalle ottoalueelle. Päätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen. Vaasan hallinto-oikeus pyytää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastinetta valituksen johdosta.

Valituksen sisältöä

Valituksessa on esitetty seuraavat vaatimukset:

1. Ensisijainen vaatimus on, että Savon Kuljetus Oy:lle myönnetty vesilain 3:2 §:n mukainen lupa perutaan. Lisäksi vaaditaan, ettei asia etene muuhun lupakäsittelyyn ennen kuin valitus on käsitelty ja vesilupa on saanut lainvoimaisen päätöksen.
2. Toissijainen vaatimus on, jos vesilain mukaista lupaa ei peruta:
 - Lupamääräyksessä 1 vaadittu neljän metrin suojakerros muutetaan kuuteen metriin. Lisäksi lupaehtoissa tulee olla maininta siitä, että suojakerros jää täysin koskemattomaksi.
 - Määräysten pitää sisältää vaatimuksen, että rautatien länsipuolella olevalla louhosalueella on säilytettävä pohjavesiä suojaava ehyt kallioseinä Kärängänmäen pohjavesialueen reunalla
 - Määräysten pitää sisältää vaatimuksen, ettei toiminnasta aiheudu kallioon halkeamia, joiden kautta pintavedet suotautuvat pohjaveteen
 - Hulevesisuunnitelma on vaadittava koko luvan voimassaoloajalle.

Hankeesta ja alueen ympäristöolosuhteista

Ottamisalue sijaitsee kiinteistöillä Mattila 749-412-24-47 ja Metsola 749-412-32-9. Suunniteltu hanke sijoittuu alueelle, jossa on ollut kalliokiviaineksen louhinta- ja murskaustoimintaa usean vuosikymmenen ajan. Ottotoimintaa on tarkoitus laajentaa nykyiseltä kalliorintaukselta itään, enimmillään noin 75 metriä pohjavesialueen puolelle, kuitenkin varsinaisen muodostumisalueen ulkopuolelle. Maa-aineksia on tarkoitus ottaa vain pohjavedenpinnan yläpuolelta. Kokonaisottomäärä on yhteensä 500 000 m³ktr. Alueelle suunnitellaan lisäksi jätteenkäsittelyaluetta.

Suunniteltu hanke sijaitsee osittain Kärängänmäen vedenhankintaa varten tärkeällä 1-luokan pohjavesialueella, mutta varsinaisen muodostumisalueen ulkopuolella. Pöljän vesiosuuskunnan vedenottamo sijaitsee noin 800 metrin etäisyydellä ottoalueesta (pohjavesialueen rakenneselvitysten perusteella kuitenkin yli kilometrin etäisyydellä veden virtaussuunnan mukaisesti). Pöljän pohjavedenottamolle on laadittu ohjeellinen suoja-alue suunnitelma 1987, mutta suunnitelmaa ei ole vahvistettu. Pöljän kallioalue ei sijoitu suoja-alue suunnitelman lähi- eikä kaukosuoja- vyöhykkeille.

Laajennusalueella ottamistaso on suunnitelmapiirustusten mukaan alueen länsireunassa +115,3 ja itäreunassa +117 siten, että taso viettää pohjoiseen ja länteen. Louhitun alueen pintavedet ohjautuvat alueelta länteen pelto-ojaan. Alueella on tehty kairauksia ja asennettu pohjavesiputkia vuosina 2010, 2014 ja 2023. Junaradan länsi-

/lounaispuolella, ottoalueen läheisyydessä, ei kairauksissa eikä asennetuissa pohjavesiputkissa ole havaittu pohjavesipintaa. Pohjavesipinta on todettu vuonna 2023 asennetussa pohjavesiputkessa 4_2023 junaradan ja valtatie välisellä alueella noin 300 metrin etäisyydellä ottoalueesta itään tasolla +111,3, joten suojaetäisyys valtatie ja junaradan välissä olevaan pohjavesipintaan on vähintään 4 metriä.

Pohjavesialueen olosuhteita on selvitetty rakennetutkimuksella ja rakennetutkimuksen jatkotutkimuksella (Geologian tutkimuskeskuksen 30.11.2012 ja 31.12.2013 päivätyt raportit). Rakennetutkimuksen sekä aikaisempien selvitysten perusteella pohjavesialueen keskiosissa on kallioselänne, joka kohoaa pohjavedenpintojen yläpuolelle ja toimii pohjaveden virtauksen jakajana pohjavesialueen keskiosissa. Kallioselänne ei ole yhtenäinen, koko pohjavesialuetta jakava kynnys, vaan pohjavesimuodostuma on osittain hydraulisessa yhteydessä kauttaaltaan. Kyseessä olevan kallioalueen koillis- ja itäpuolella pohjavesien virtaussuunta on rakenneselvitysten mukaan vedenjakajan alueelta länsilounaaseen ja virtaus kääntyy valtatie 5:n ja Savon radan välisellä alueella kaakkoon ja vedet johtuvat kallioselänteen kaakkoispuolella olevaan syvään ruhjeeseen. Ruhjeessa on vedenjakaja valtatie 5:n ja rautatien välisen alueen tienoilla. Vedenjakajan koillispuolella virtaus on koilliseen kohden Kokkosenlammen eteläpäästä ja lounaispuolella lounaaseen kohden Pöljänjärveä.

Geologian tutkimuskeskuksen lausunnon 10.6.2019 mukaan kalliooperä suunnitellulla kallionoton laajennusalueella vaikuttaa varsin ehjältä, eikä alueella muodostu siten merkittäviä määriä kalliopohjavettä. Louhosalueen sade- ja sulamisvesien pääsy kalliopohjaveteen on lausunnossa arvioitu vähäiseksi ja pintavalunta voidaan ohjata hallitusti länteen pohjavesialueen ulkopuolelle. Lausunnossa arvioidaan, että ottoalueen laajentaminen etelä-kaakkoon ja itään ei oleellisesti tule muuttamaan alueen pohjavesiolosuhteita eikä laajennettavalla louhinnalla tule GTK:n käsityksen mukaan olemaan merkittävää vaikutusta tai riskiä Kärängänmäen pohjaveden määrälle tai laadulle. (Huom! lausunnossa mainittu eteläkaakkoon suuntautuva laajennus pohjavesialueen ulkopuolella on kallioalueella jo tehty vuoden 2019 jälkeen).

Suunnitellulla ottoalueella suoritettujen kairaututkimusten mukaan kallio-pinta kohoaa kallioalueella pohjavesipinnan yläpuolelle, eikä ottoalueelta ole löydetty pohjavettä tai orsivesiesiintymiä. Alueella muodostuvat pinta-vedet ohjautuvat pohjavesialueesta pois päin. Geologian tutkimuskeskuksen selvityksen mukaan toiminnan laajentaminen ei tule oleellisesti muuttamaan alueen pohjavesiolosuhteita eikä aiheuttamaan riskiä Kärängänmäen pohjaveden määrälle tai laadulle.

Asian aikaisemmasta käsittelystä

Savon Kuljetus Oy jätti viranomaislautakunnalle kyseessä olevaa aluetta koskien 10.2.2023 maa-aines- ja ympäristölupahakemuksen kallio kivimateriaalien ottamiseen, louhintaan ja murskaustoimintaan sekä kierrätysmateriaalien vastaanottoon, käsittelyyn ja välivarastointiin. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen totesi 7.7.2023 Vaasan hallinto-oikeuden 15.12.2022 antamaan päätökseen nro 1397/2022 perustuen, että hakemuksen mukaan kallion ottoa Kärängänmäen pohjavesialueella ei voida tehdä ilman vesilain mukaista lupaa ja lykkäsi hakemuksen käsittelyä asetuksen 926/2005 5 §:n 1 momentin mukaisesti siihen asti, kunnes vesilain mukainen lupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Ympäristönsuojelupäällikön päätösehdotus

Siilinjärven viranomaislautakunta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena esittää Vaasan hallinto-oikeudelle Savon Kuljetus Oy:n vesilain mukaisesta luvasta (60/2024) annetusta valituksesta vastineenaan seuraavaa:

Lautakunta toteaa valituksen ensisijaiseen vaatimukseen, että otettaessa huomioon vesitalousluvassa annetut lupamääräykset, toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu sellaista haittaa Kärängänmäen pohjavesialueelle ja Pöljän vesiosuuskunnan vedenottamolle, että lupa tulisi perua.

Valituksen toissijaisessa vaatimuksessa on vaadittu 6 metrin suojakerrospaksuutta. Nykyisen oikeuskäytännön mukaisesti päätöksessä on määrätty 4 metrin suojakerrospaksuudesta. Lautakunnan näkemyksen mukaan 6 metrin suojakerrospaksuus olisi perusteltua vain vedenottamon lähisuojavyöhykkeellä. Lautakunta tuo esille Pöljän vesiosuuskunnan vedenottamon ohjeellisen suoja-alue suunnitelman mukaisten suojavyöhykkeiden rajausten ainakin osittaisen vanhentuneisuuden. Vedenottamon lähisuojavyöhyke ulottuu suoja-alue suunnitelmassa suunnitellun kallionottoalueen laajennuksen kohdalla valtatiehen 5 saakka, mutta rakennetutkimusten perusteella kyseinen kohta ei ole alueella, josta vedenottamo saa pääosin vetensä, koska pohjavesialueen keskiosien vedenjakaja rajaa tuolla kohtaa aluetta (GTK:n raportti 31.12.2013, liite 8).

Toissijaisen vaatimuksen toiseen kohtaan lautakunta toteaa, että suunnitelmien mukaan rautatien länsipuolelle jää kallioseinämä, joka on lähimmillään 60 metrin etäisyydellä rautatien keskiliinjasta. Ottoalue rajautuu osittain pohjavesialueen muodostumisalueen rajaan, mutta kairauksen perusteella rautatien länsipuolella ei ole tavattu pohjavettä. Näin ollen suunnitelman mukaan pohjavesiä suojaava kallioseinämä jäisi paikoilleen. Lautakunnan näkemyksen mukaan ottoalueen rajaa ei ole siten tarpeen siirtää muodostumisalueen rajalta kauemmas.

Louhintatoiminnalla on vaikutuksia louhosalueelta valuvien vesien laatuun. Louhintaräjätöksiin käytettävistä räjähdysaineista jää alueelle tyyppiyhdistejäämiä, mikä näkyy alueen pintavesitarkkailun tuloksissa alueelta lähtevän pintaveden kohonneena kokonaistyyppipitoisuutena. Louhinta nostaa myös valumaveden sulfaattipitoisuutta. Louhinnan vaikutusten minimoimiseksi ja räjähteistä peräisin olevan tyyppikuormituksen estämiseksi päätöksessä on annettu määräykset koskien valumavesien ohjaamisesta pois pohjavesialueelta sekä louhitun kiviaineksen siirtämisestä välittömästi pohjavesialueen ulkopuolelle, kuten myös louhitun kiviaineksen varastoinnista pohjavesialueen ulkopuolella. Näin toimittaessa mahdollinen kallion halkeilu ei aiheuta merkittäviä pohjavesivaikutuksia. Hulevedet tulee johtaa koko toiminnan ajan alueen länsipuolelle suunnitelman mukaisesti. Hulevesien käsittely on lautakunnan näkemyksen mukaan tarpeen, kun ottoalueella harjoitetaan jätteenkäsittelytoimintaa.

Päätös

Hyväksyttiin.
